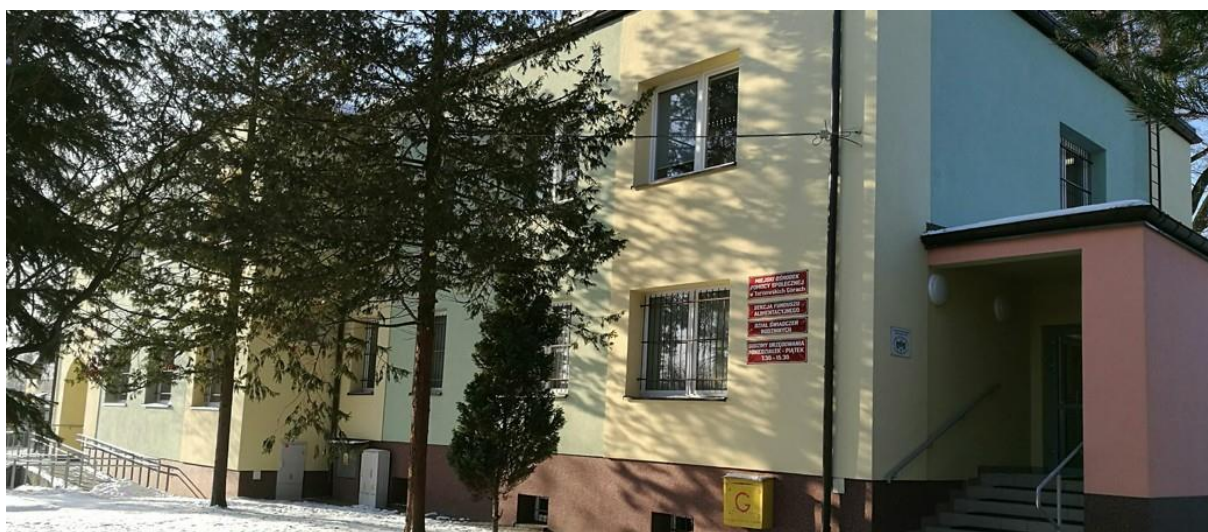

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W TARNOWSKICH GÓRACH ZA ROK 2018

Tarnowskie Góry 2019

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	3
2.	Analiza zadaniowa budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	4
2.1.	Plan finansowy oraz jego wykonanie	4
2.2.	Struktura wydatków z wyszczególnieniem rodzajów świadczeń oraz ich obsługi	5
3.	System pomocy społecznej	9
3.1.	Świadczenia pieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	9
3.2.	Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	12
3.2.1.	Praca socjalna	12
3.2.2.	Interwencja kryzysowa	13
3.2.3.	Poradnictwo specjalistyczne	14
3.2.4.	Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym	14
3.2.5.	Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej i ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców gminy w tych domach	16
3.2.6.	Prowadzenie dziennych domów pomocy	18
3.2.7.	Prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych	19
3.2.8.	Prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych	22
3.2.9.	Inne świadczenia niepieniężne	23
4.	Realizacja programów i projektów	24
4.1.	Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie żywienia” na lata 2014-2020	24
4.2.	Realizacja projektu „Nowy Model – Lepsza jakość”	27
4.3.	Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”	29
4.4.	Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym	30
4.5.	Projekt socjalny „Szlakiem wiedzy i kultury”	31
4.6.	Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”	32
4.7.	Projekt partnerski „Kooperacje 3 D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	32
4.8.	Program „Karta Dużej Rodziny”	34
5.	System świadczeń rodzinnych i wychowawczych	34
5.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych	34
5.2.	Świadczenia opiekuńcze	36
5.3.	Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	39
5.4.	Świadczenie „Za życiem”	40
5.5.	Świadczenie wychowawcze	40
5.6.	Świadczenie „Dobry start”	42
5.7.	Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	43
5.7.1.	Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	44
6.	System dodatków mieszkaniowych i energetycznych	46
6.1.	Przyznawanie dodatków mieszkaniowych	46
6.2.	Przyznawanie dodatków energetycznych	47
7.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	48
8.	Pozyskiwanie środków zewnętrznych przez Ośrodek w celu rozszerzenia oferty wsparcia	49
9.	Bilans potrzeb, kierunki działań na 2019 rok	50
9.1.	Utworzenie CENTRUM AKTYWNOŚCI SENIORÓW (CAS)	50
9.2.	Kierunki działań	51

1. Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach jest jednostką budżetową gminy, funkcjonującą na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach Nr XXXIX/436/2013 z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach oraz Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (*tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami*).

Działalność Ośrodka finansowana jest z budżetu miasta, dotacji rządowych oraz środków Unii Europejskiej.

Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach na rok 2018 wynosił: **68 350 460 zł**.

W latach ubiegłych plan finansowy przedstawiał się następująco:

2017 – 67 917 038 zł

2016 – 57 855 102 zł

2015 – 29 377 007 zł

Ośrodek realizuje zadania w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę o pomocy społecznej,
- 2) ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 4) ustawę o świadczeniach rodzinnych,
- 5) ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 6) ustawę o dodatkach mieszkaniowych,
- 7) ustawę o prawie energetycznym,
- 8) ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 9) ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 10) ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 11) ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 12) ustawę o Karcie Dużej Rodziny,
- 13) rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Sprawozdanie zawiera analizę budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2018 roku oraz szczegółowy opis realizowanych zadań z wyłączeniem zagadnień dotyczących wspierania rodziny oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które to stanowią odrębne opracowania.

2. Analiza zadaniowa budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

2.1 Plan finansowy oraz jego wykonanie

Tabela 1. Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach i jego wykonanie z podziałem na zadania własne gminy i zadania zlecone gminie w 2018 r.

Zadania	Plan	Wydatki	Stopień wykorzystania środków budżetowych w %
Zadania własne gminy	17 792 176	17 553 812,86	98,66
<i>finansowane z budżetu gminy</i>	14 351 573	14 135 605,68	98,50
<i>dofinansowane dotacją z budżetu państwa</i>	3 243 471	3 233 412,75	99,69
<i>dofinansowane dotacją z budżetu państwa i środków UE (Projekty)</i>	197 132	184 794,43	93,74
Zadania zlecone gminie	50 558 284	50 252 336,15	99,39
Razem	68 350 460	67 806 149,01	99,20

Opracowanie własne

Procentowy udział wydatków na realizację zadań MOPS z uwzględnieniem źródeł ich finansowania w 2018 r.:

- środki gminy **20,85 %**,
- środki budżetu państwa **78,88%**,
- środki z UE oraz budżetu państwa **0,27%**.

2.2. Struktura wydatków z wyszczególnieniem rodzajów świadczeń oraz ich obsługi

Tabela 2. Wydatki poniesione na realizację świadczeń 2018 r..

Rozdział	Rodzaj świadczenia	Ogółem	Zadania własne gminy	Zadania zlecone gminie
85202	Pokrywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej	2 276 868,98	2 276 868,98	-
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	184 382 109	91 519,82	92 862,27
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	1 810 948,58	1 810 948,58	-
85215	Dodatki mieszkaniowe wraz z opłatami pocztowymi, dodatek energetyczny wraz z kosztami obsługi	1 812 504,53	1 783 330,47	29 174,06
85216	Zasiłki stałe	1 044 813,69	1 044 813,69	-
85219	Wynagrodzenie opiekuna za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi	46 350	-	46 350
85228	Świadczenie usług opiekuńczych	446 594,62	422 527,62	24 067
85230	Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	1 059 147,04	1 059 147,04	-
85295	Realizacja programu osłonowego wsparcia osób niepełnosprawnych Projekt socjalny	60 356,63 3 651,68	60 356,63 3 651,68	-
85501	Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci Program 500 +		-	31 061 159,62
85502	świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, składki na ubezpieczenia społ. wsparcie dla kobiet w ciąży	15 357 699,03	-	15 357 699,03
85504	Współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych Program „Dobry start” 300+	704 774,02 1 943 250	704 774,02	1 943 250
Razem:		57 812 500,51	9 257 938,53	48 554 561,98

Opracowanie własne

Tabela 3. Wydatki poniesione na utrzymanie ośrodka i obsługę świadczeń w 2018 r.

Rozdział	Wyszczególnienie	Ogółem	Zadania własne gminy	Zadania zlecone gminie
85154	Wydatki związane z obsługą zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach GPPiRPA ¹	30 310,12	30 310,12	-
85195	Pozostała działalność. Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	7 035	-	7 035
85205	Wydatki związane z obsługą zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	9 255,44	9 255,44	-
85215	Wydatki związane z obsługą dodatków mieszkaniowych i energetycznych	828,52	245,04	583,48
85219	Wydatki związane z obsługą pozostałych świadczeń	5 892 575,02	5 891 879,77	695,25
85295	Wydatki związane z obsługą projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość”	181 903,67	181 903,67	-
85501	Obsługa świadczenia wychowawczego Program 500 +	474 258,75	-	474 258,75
85502	Obsługa Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, wsparcia dla kobiet w ciąży	1 531 385,57	382 043,12	1 149 342,45
85503	Wydatki związane z obsługą Karty Dużej Rodziny	1 032,43	-	1 032,43
85504	Wydatki związane z realizacją zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz obsługą Programu „Dobry start”	286 844,59	222 017,78	64 826,81
Razem		8 515 429,11	6 717 654,94	1 697 774,17

Opracowanie własne

¹ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani

Tabela 4. Struktura wydatków na ośrodki wsparcia i mieszkania chronione w 2018 r.

Rozdział	Ośrodki wsparcia	Ogółem (zadania własne gminy)
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	429 472,96
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	727 814,34
85203	Schronisko dla Bezdomnych	313 059,38
85220	Zespół Mieszkań Chronionych	107 872,71
Razem		1 578 219,39

Opracowanie własne

Tabela 5. Struktura wydatków w 2018 r.

57 812 500,51	Wydatki na udzielone świadczenia finansowane z budżetu państwa, budżetu UE oraz budżetu gminy stanowią 85,26 % ogółu wydatków.
8 415 429,11	Wynagrodzenia pracowników, koszty utrzymania MOPS, koszty obsługi świadczeń finansowanych z budżetu państwa oraz z budżetu gminy stanowią 12,41% ogółu wydatków.
1 578 219,39	Wydatki na prowadzenie ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych stanowią 2,33 % ogółu wydatków.
67 806 149,01	100 % ogółu wydatków

Opracowanie własne

Tabela 6. Wykonanie dochodów za 2018 r.

Rozdział	Opis	Wykonanie (w zł)
85202	Wpływy z tyt. zwrotów oraz odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej	55 215,47
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt i wyżywienie w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	125 456,56
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt i wyżywienie w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	63 359,95
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt w Schronisku dla Bezdomnych	33 589,59
85203	Wpływy z tyt. użyczenia pomieszczeń	336,20
85213	Wpływy z tyt. korekty składki zdrowotnej od klientów MOPS	410,29
85214	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków celowych i okresowych	10 580,68
85215	Zwrot nienależnie pobranych dodatków mieszkaniowych wraz z odsetkami	3 026,71

c.d. tab. 6

Rozdział	Opis	Wykonanie (w zł)
85216	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków stałych	10 918,77
85219	Wpływy z tyt. korekt , kar i odszkodowań oraz wynagrodzenia płatnika składek ZUS i podatku od pracowników MOPS	9 659,06
85220	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt w Zespole Mieszkań Chronionych	20 663,44
85228	Wpływy z tyt. odpłatności za usługi opiekuńcze i kary umownej	102 727,98
85230	Zwrot zasiłków z programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" z obcych gmin	1 418,97
85501	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych wraz z odsetkami	87 993,58
85502	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami, zaliczki alimentacyjnej	737 180,57
85503	Wpływy z tyt. opłat za Kartę Dużej Rodziny	122,20
85504	Zwrot z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z tyt. pieczy zastępczej	7 563,89
	Wpływy z tyt. kosztów upomnień	208,80
Razem		1 270 432,71

Opracowanie własne

3. System pomocy społecznej

W 2018 roku pomocą społeczną w formie świadczeń pieniężnych, usług oraz pracy socjalnej objęto łącznie 1178 rodzin. Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców wynosiła 2461, co stanowiło **4,35%** ogółu mieszkańców Tarnowskich Gór (58 893). Widoczny jest spadek liczby mieszkańców gminy, korzystających z pomocy społecznej.

W latach ubiegłych z pomocy społecznej skorzystało:

5,17% mieszkańców gminy (58 959) – 2017

6,24% mieszkańców gminy (59 194) – 2016

6,48% mieszkańców gminy (59 451) – 2015

6,66% mieszkańców gminy (59 553) – 2014

W ramach systemu pomocy społecznej wydanych zostało 9264 decyzji administracyjnych, kończących postępowania w sprawach dotyczących różnego rodzaju świadczeń, do których stosuje się przewidzianą w ustawie o pomocy społecznej procedurę. Świadczenia przyznawane są w formie pieniężnej lub niepieniężnej na wniosek osoby zainteresowanej po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, prowadzonego w przypadku pomocy społecznej w formie wywiadu środowiskowego.

Kryterium dochodowe, uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wynosiło odpowiednio:

- dla osoby samotnie gospodarującej do września 2018 – **634 zł**,
- dla osoby samotnie gospodarującej od października 2018 – **701 zł**,
- dla osoby w rodzinie do września 2018 – **514 zł**.
- dla osoby w rodzinie od października 2018 – **528 zł**.

Pomoc społeczna kierowana jest do osób lub rodzin dotkniętych różnymi dysfunkcjami. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej w roku 2018 było: ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz bezrobocie.

3.1. Świadczenia pieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2018 r. należały:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.

Zasiłek stały jest świadczeniem przysługującym osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, spełniającym kryterium dochodowe.

Tabela 7. Zasilki stałe w 2018 r.

Forma pomocy		Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasilki stałe ogółem:		222	2 156	1 044 813,69	221	325
w tym	dla osoby samotnie gospodarującej	172	1 676	893 180,31	172	172
	dla osoby pozostającej w rodzinie	56	480	151 633,38	55	161

Opracowanie własne

Zasiłek okresowy to świadczenie przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany jest osobom i rodzinom, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego.

Tabela 8. Zasilki okresowe w 2018 r.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasilki okresowe ogółem:	425	2 322	801 933,50	413	1 018
w tym:					
środki własne gminy			35 966,59		
dotacja z budżetu państwa			765 966,91		
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	285	1 472	538 944,43	281	700
długotrwałej choroby	92	265	84 441,58	90	175
niepełnosprawności	77	377	112 019,89	73	208
innej przyczyny	59	208	66 527,50	59	177

Opracowanie własne

Zasiłek celowy to świadczenie przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. Do otrzymania zasiłku celowego uprawnione są również osoby lub rodziny, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, bądź klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tego rodzaju przypadkach świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawi własne zasoby finansowe, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o pomoc lub korzystającej z pomocy (dobro dzieci). Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Specjalny zasiłek celowy jest bezzwrotnym świadczeniem przyznawanym w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających określone w ustawie kryterium.

Tabela 9. Zasiłki celowe w 2018 r.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)
Zasiłki celowe	442	1 763	486 070,37
w tym, przyznane na:			
zakup żywności	141	381	77 632,91
pokrycie kosztów leków i leczenia	160	479	66 153,46
zakup opału	260	298	207 338
zakup odzieży	29	32	6 010
pokrycie wydatków mieszkaniowych i inne	189	572	124 936
zdarzenie losowe	1	1	4 000
Zasiłki celowe specjalne	307	1 137	308 641,12

Opracowanie własne

W 2018 roku zmalała o 53,42% liczba osób, którym przyznano świadczenia w formie zasiłków celowych w stosunku do 2017 roku.

Kwota zasiłków celowych wypłaconych w 2018 roku jest prawie 2,5 razy mniejsza niż kwota w 2017 roku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie z zakresu administracji rządowej zlecone gminie w zakresie wypłaty wynagrodzeń za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi całkowicie lub częściowo.

Tabela 10. Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd wypłacone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 r.

Liczba opiekunów	Liczba osób objętych opieką	Liczba świadczeń	Kwota
6	10	161	46 350 zł

Opracowanie własne

3.2. Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się między innymi:

- praca socjalna,
- poradnictwo specjalistyczne,
- usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne,
- kierowanie i opłacanie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej,
- kierowanie do ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych,
- sprawienie pogrzebu,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne.

3.2.1. Praca socjalna

Ustawa o pomocy społecznej kładzie szczególny nacisk na pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby/rodziny oraz stworzenie wielopłaszczyznowej diagnozy, na podstawie której konstruowany jest plan pracy z rodziną.

W związku z realizacją projektu „Nowy Model - Lepsza Jakość” we wrześniu 2017 roku nastąpiło rozdzielenie postępowań administracyjnych (świadczeń przyznawanych decyzją) od pracy socjalnej.

Dwa miesiące wcześniej tj. **24.06.2017r.** zostało przeprowadzone badanie jakościowe z użyciem narzędzi diagnostycznych mające na celu określenie ilości rodzin objętych pracą socjalną w roku poprzednim. W badaniu wzięło udział 24 pracowników socjalnych. Jak wynika z analizy dokumentów **łączna liczba środowisk objętych przez nich pracą socjalną wyniosła 81 w skali roku.** Co istotne, na pracę socjalną pracownik przeznaczal znacznie mniej czasu niż aktualnie. Wynikało to głównie z tego, że pracownik socjalny prowadząc przede wszystkim postępowania administracyjne u około 50 rodzin, fizycznie nie był w stanie przeznaczyć tyle czasu na pracę socjalną ile wymaga tego specyfika tej usługi i określa standard. Już na początku rozdzielenia tj. w okresie październik-grudzień 2017, zaledwie 3 pracowników oddelegowanych do Zespołu ds. Pracy Socjalnej należącego do Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodzin objęło tą usługą 10 rodzin w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przyjęta została nowa definicja pracy socjalnej zgodna z rekomendacjami Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych.

Nowa definicja porządkuje katalog działań podejmowanych w ramach pracy socjalnej, a także określa metodyczne formy pracy z osobą/rodziną.

Praca socjalna to zespół metodycznych czynności podejmowanych w określonym celu, świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszaniu się ich sytuacji.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Kluczowymi elementami w pracy socjalnej, wpływającymi na jej jakość oraz skuteczność są: relacja, komunikacja i motywowanie.

Podstawą nawiązywania i budowania relacji są **zasady pracy socjalnej**, w szczególności: zasada podmiotowości, zasada obiektywizmu, zasada poufności.

Nawiązanie relacji z osobą lub rodziną jest kluczowym elementem procesu pomocowego i decyduje o skuteczności pracy socjalnej. Etapy metodycznego postępowania w pracy socjalnej to kolejno: diagnoza i ocena, wyznaczanie celów działania, opracowanie planu działania i budowanie indywidualnego pakietu usług, realizacja planu działania, systematyczna ewaluacja działań oraz ewaluacja końcowa.

Pracownik prowadzący postępowania administracyjne zgłasza klienta do realizacji pracy socjalnej. Praca socjalna dokumentowana jest na „kartach prowadzenia pracy socjalnej z osobą lub rodziną” oraz przy wykorzystaniu narzędzi diagnostycznych. Każda osoba/rodzina objęta usługą pracy socjalnej podpisuje „plan współdziałania” lub „umowę o współpracy”. Dokumenty te określają charakter współpracy rodziny z pracownikiem socjalnym, precyzują zadania leżące po stronie pracownika socjalnego i osoby/rodziny, określają ramy czasowe i intensywność współpracy. Na każdym etapie istnieje możliwość modyfikowania planu pracy oraz pogłębienia diagnozy.

Ilość osób/rodzin objętych pracą socjalną przez poszczególne zespoły Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodzin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Praca socjalna prowadzona przez zespoły Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodzin w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zespół ds. Pracy Socjalnej	117	206
w tym: pracownik oddelegowany do realizacji pracy socjalnej w Schronisku dla Bezdomnych	60	60
Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	75	225
Ogółem:	192	431

Opracowanie własne

3.2.2. Interwencja kryzysowa

Pracownicy Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodziny podejmowali działania na rzecz osób i rodzin w celu zapobiegania pogłębieniu się występujących dysfunkcji w ramach interwencji kryzysowej, które polega na udzieleniu bezpośredniego wsparcia osobie lub rodzinie przeżywającej sytuację szeroko rozumianego kryzysu np. dotkniętej przemocą, przeżywającej chorobę psychiczną własną lub członka rodziny, kryzys powstały w wyniku

nagłej zmiany sytuacji życiowej, straty etc. Działania o charakterze interwencyjnym podejmowane są wobec osób i rodzin bez względu na posiadany przez nie dochód.

W ramach interwencji kryzysowej udzielano w szczególności wsparcia emocjonalnego, poradnictwa specjalistycznego, pomocy terapeutycznej oraz schronienia. Matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej mogły znaleźć schronienie i wsparcie na terenie gminy lub innych specjalistycznych ośrodkach.

W 2018 roku przeprowadzono **121** interwencji w rodzinach liczących łącznie **338** osób.

3.2.3. Poradnictwo specjalistyczne

Psycholog

Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne prowadzone było w ramach realizacji:

- programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022” – dla 3 osób,
- projektu socjalnego „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie” – dla 12 osób,
- umowy zlecenia w Dziennym Domu Pomocy dla Niepełnosprawnych – dla 15 osób.

Prawnik

Usługi z zakresu porad prawnych były udzielane w ramach „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020”.

Specjalistyczne poradnictwo prawne zostało udzielone 14 osobom.

3.2.4. Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Podstawowe usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, w tym zapewnienie kontaktu z otoczeniem, podstawową opiekę higieniczną, a także dostarczanie posiłków do miejsca zamieszkania.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielane są osobom niepełnosprawnym, starszym, chorym lub zaburzonym psychicznie. Usługi te dostosowane są do szczególnych potrzeb klientów wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i obejmują m.in.: zabiegi rehabilitacyjne, konsultacje psychologiczne, logopedyczne, pedagogiczne oraz usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.

Tabela 12. Dane statystyczne dotyczące osób korzystających z usług opiekuńczych w 2018 r.

Liczba odbiorców usług		177
w tym	kobiet	120
	mężczyzn	57
Liczba rodzin		171
Liczba osób w rodzinach		241

c. d. tab. nr 12

Liczba osób poniżej wieku emerytalnego korzystających z usług		52
w tym	kobiet	19
	mężczyzn	33
Liczba osób z niepełnosprawnością, która powstała przed wiekiem emerytalnym		64
w tym	z niepełnosprawnością fizyczną	35
	z niepełnosprawnością psychiczną	19
	z niepełnosprawnością psychiczną sprzężoną	16

Opracowanie własne

Z tabeli nr 12 wynika, że na 57 mężczyzn ogółem, którym świadczone usługi opiekuńcze, aż (33 mężczyzn) 57,8% było w wieku produkcyjnym. W przypadku kobiet procent ten wynosił 15,8.

Tabela 13. Wykaz realizatorów usług opiekuńczych w 2018 r.

Wykonawca	Zakres usługi	Wypracowana liczba godzin / liczba dostarczonych posiłków	Cena 1 godz. usług zgodnie z umową obowiązującą w 2018r./ cena dowozu 1 posiłku (w zł)
Konsorcium firm: „Aneri” Stowarzyszenie Ossy, ul. Leśna 20; Stowarzyszenie „Kordia” Katowice, ul. Czerwińskiego 6/207	Podstawowe usługi opiekuńcze	17 620,38	17,90
Centrum Usług Opiekuńczych „CURATIO” ul. Legionów 19/4 42-600 Tarnowskie Góry	Specjalistyczne usługi opiekuńcze – asystent, psycholog, logopeda	1 000	41,00
Konsorcium firm: „Aneri” Stowarzyszenie Ossy, ul. Leśna 20; Stowarzyszenie „Kordia” Katowice, ul. Czerwińskiego 6/207	Specjalistyczne usługi opiekuńcze - rehabilitacja	854	30,00
Transport Tadeusz Wasiluk ul. Norweska 3 42-612 Tarnowskie Góry	Dowóz posiłków	14 371	4,30

Opracowanie własne

Tabela 14. Podstawowe usługi opiekuńcze w 2018 r.

Forma pomocy	Liczba odbiorców	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	133	17 620,38	315 404,82	129	175
Usługi opiekuńcze w formie dostarczania posiłków	73	14 371	61 795,30	70	80

Opracowanie własne

Tabela 15. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2018 r.

Forma pomocy	Liczba odbiorców	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Specjalistyczne usługi opiek. w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowane jako zadania zlecone gminie	8	587	24 067,00	8	13
Specjalistyczne usługi opiek. w miejscu zamieszkania finansowane z budżetu gminy	26	1 267	42 553,00	26	51

Opracowanie własne

Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym usługi psychologa, logopedy, asystenta osoby niepełnosprawnej i rehabilitanta w roku 2018 świadczone były dla 31 osób:

- 19 kobietom (w tym 1 osobie poniżej 18 roku życia)
- 12 mężczyznom (w tym 1 osobie poniżej 18 roku życia).

3.2.5. Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców gminy w tych domach

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązujących standardów dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W 2018 r. do Ośrodka wpłynęło 10 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej. W wyniku przeprowadzonych postępowań:

- 7 osób skierowano do domu pomocy społecznej na terenie powiatu tarnogórskiego,
- 3 osoby skierowano do domu pomocy społecznej poza powiatem tarnogórskim,
- 1 osobie odmówiono skierowania do DPS (wpływ wniosku w 2017r.).

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące skierowań do domów pomocy społecznej w latach 2004-2018.

Liczba osób skierowanych		349
Liczba osób umieszczonych		225 w tym: 2018 r – 15 osób
z tego	zmarło w trakcie pobytu	133
	rezygnujących w trakcie pobytu	10
Liczba osób oczekujących na umieszczenie na dzień 31.12.2018 r.		17
Liczba osób zmarłych w trakcie oczekiwania na umieszczenie w DPS		78
Liczba osób, które zrezygnowały w trakcie oczekiwania na umieszczenie w DPS		29

Opracowanie własne

W okresie od 2004 – 2018r. do domów pomocy społecznej skierowanych zostało 41 osób **na podstawie postanowienia sądu.**

Tabela 17. Liczba klientów MOPS przebywających w domach pomocy społecznej w 2018 r.

Liczba mieszkańców Tarnowskich Gór przebywających w DPS	96
Liczba pensjonariuszy DPS, którym gmina dopłacała do pobytu	93

Opracowanie własne

Tabela 18. Wydatki gminy poniesione na dopłaty do pobytu w DPS w latach 2014-2018.

Rok	Koszt świadczeń (w zł)
2014	1 768 253,11
2015	1 750 720,83
2016	1 853 321,34
2017	2 037 956,24
2018	2 276 868,98

Opracowanie własne

W ciągu ostatnich pięciu lat roczny koszt dopłaty gminy do pobytów w DPS wzrósł o 508 615 zł, co stanowi 28,8%.

W 2018 roku średnia miesięczna dopłata gminy dla jednego mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej wynosiła 2 313,89 zł.

3.2.6. Prowadzenie dziennych domów pomocy

Dzienne Domy Pomocy są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione, gdyż rodzina takiej pomocy nie może zapewnić.

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych

Pensjonariusze Dziennego Domu to osoby w wieku emerytalnym, niepełnosprawne, samotne o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, mające złe warunki mieszkaniowe lub niekorzystną sytuację rodzinną.

Tabela 19. Zakres świadczeń Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych w 2018 r.

Świadczenia	
➤	podstawowe usługi opiekuńcze,
➤	wyżywienie składające się z trzech posiłków dla każdej osoby w każdym dniu pobytu,
➤	rehabilitacja ruchowa,
➤	terapia zajęciowa dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości pensjonariuszy,
➤	rekreacja i organizacja czynnego wypoczynku – wycieczki, spacery,
➤	organizacja świąt oraz okazjonalnych uroczystości.

Opracowanie własne

Tabela 20. Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych – liczba miejsc, opłaty w 2018 r.

Forma pomocy	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Koszt osobodnia / posiłku
Pobyt	60	68	27,47 zł
Posiłki na wynos (dziennie wyżywienie)	10	13	8,00 zł

Opracowanie własne

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych

Pensjonariuszami Domu są osoby z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, zaburzeniami psychicznymi, dysfunkcją narządu ruchu. Najczęściej występujące schorzenia wśród pensjonariuszy Domu to: upośledzenie umysłowe oraz upośledzenie umysłowe bez ustalonej etiologii, trwałe dysfunkcje aparatu ruchu (np. dziecięce porażenie mózgowe, miopatie, zaniki nerwowo-mięśniowe, następstwa chorób urazowych i zapalnych ośrodkowego układu nerwowego), zaburzenia koordynacji ruchowej pochodzenia centralnego układu nerwowego, zespół mikro zaburzeń czynności mózgu oraz

zaburzenia integracji sensorycznej, zespoły padaczkowe, zaburzenia rozwoju emocjonalno-społecznego.

Tabela 21. Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych – liczba miejsc, opłaty w 2018 r.

Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Koszt osobodnia / posiłku
20	15	74,86 zł stawka za pobyt 8,87 zł cena posiłku

Opracowanie własne

Tabela 22. Zakres świadczeń Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych w 2018 r.

Świadczenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne, ➤ rehabilitacja prowadzona w oparciu o indywidualne programy wspierająco – rehabilitacyjne, opracowane przez zespół specjalistów, rehabilitacja grupowa, ➤ różne formy masażu w zależności od indywidualnych potrzeb, relaksacja z aromaterapią, ➤ terapia zajęciowa dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników zajęć (zajęcia plastyczne, rytmiczno – muzyczne, kulinarne, ogrodnicze - sezonowo, rzeźbiarskie, stolarskie), ➤ terapia i pomoc psychologiczna, ➤ w miarę możliwości organizacja świąt np. Dzień Matki-Rodziny, Dzień Sportu, Spotkanie Wigilijne i inne uroczystości okolicznościowe, integracja ze społecznością lokalną poprzez udział w imprezach kulturalnych, turystycznych np. grill „Dni Gwarków”, „Dzień Matki-Rodziny”, „Dzień sportu”, Spotkanie Wigilijne. ➤ opieka zapewniająca poczucie bezpieczeństwa, ➤ wyżywienie składające się z dwudaniowego obiadu oraz podwieczorku dowożone przez firmę cateringową, ➤ dom wyposażony jest w przedmioty i urządzenia niezbędne do prowadzenia rehabilitacji oraz terapii zajęciowej osób niepełnosprawnych, ➤ wolontariat.

Opracowanie własne

Z oferty Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych w roku 2018 korzystało 15 osób. Celem działalności Dziennego Domu jest aktywizacja i integracja osób niepełnosprawnych, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. Działania prowadzone przez placówkę służą zapobieganiu ich izolacji i marginalizacji.

3.2.7. Prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych

Schronisko dla Bezdomnych jest całodobową placówką oferującą schronienie osobom nie posiadającym własnego miejsca zamieszkania. Warunkiem przyjęcia jest deklaracja bezdomnego do podjęcia stałej współpracy z pracownikami socjalnymi, poprzez zawarcie porozumienia lub kontraktu socjalnego oraz chęć wyjścia z bezdomności.

W 2018 roku 41 mieszkańców korzystało z Schroniska dla Bezdomnych, średnia miesięczna liczba osób wyniosła 24 mężczyzn.

Tabela 23. Schronisko dla Bezdomnych – liczba miejsc, opłaty w 2018 r.

Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały placówki	Koszt osobodnia
30	41	23,35 zł stawka za pobyt 6,99 zł cena posiłku

Opracowanie własne

Ogrzewalnia

Osoby, które nie podejmują współpracy z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej lub wymagają udzielenia pomocy w formie schronienia w trybie interwencyjnym, mogą skorzystać z noclegu w godzinach od 19:00 do 7:00. W przypadku niskich temperatur pomoc uzyskują również osoby będące w stanie nietrzeźwym, pod warunkiem, że nie zagrażają bezpieczeństwu innym mieszkańcom.

Tabela 24. Liczba miejsc, osób korzystających z Ogrzewalni w 2018 r.

Liczba miejsc	Liczba osób	Koszt osobodnia
10	87	nieodpłatnie

Opracowanie własne

W 2018 roku z pobytu w Ogrzewalni skorzystało 87 osób, w tym:

- 43 mężczyzn i 5 kobiet z terenu gminy Tarnowskie Góry,
- 16 mężczyzn z terenu powiatu tarnogórskiego,
- 22 mężczyzn i 1 kobieta z terenu poza powiatem tarnogórskim.

W stosunku do roku 2017 o 65% wzrosła liczba osób, które skorzystały z Ogrzewalni z terenu gminy Tarnowskie Góry. Natomiast o 30% zmalała liczba osób z terenu powiatu tarnogórskiego i terenu poza powiatem tarnogórskim.

Tabela 25. Osoby bezdomne korzystające z oferty pomocowej w 2018 r.

Oferowana pomoc/ beneficjenci	Liczba osób
Całodobowy pobyt	41
Wyżywienie w postaci jednego gorącego posiłku	41
Suchy prowiant	71
Zapewnienie niezbędnej odzieży	78
Dostępność do sanitariatów i natrysków	101
Udzielenie doraźnej pomocy w formie zaopatrzenia w leki i środki I-iej pomocy	19

c. d. tab. 25

Pomoc w uzyskaniu miejsca na stacjonarne leczenie odwykowe	7
Kierowanie na terapie odwykowe	27
Aktywizowanie zawodowe w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy	9
Kierowanie do domów pomocy społecznej	2
Pomoc w uzyskaniu dowodu osobistego (wypełnianie wniosków, pokrycie kosztów uzyskania zdjęć)	3
Pomoc w uzyskaniu dostępu do placówek służby zdrowia	17
Bezpośrednia opieka personelu nad osobami starszymi i schorowanymi (w razie konieczności zapewnienie usług opiekuńczych)	7
Poradnictwo w zakresie możliwości przewycięzania trudnych sytuacji życiowych	78
Działania pomocowe z zakresu pomocy społecznej	80
Osoby będące w kontrakcie socjalnym	42
Osoby ponoszące odpłatność za pobyt	14
Osoby kierowane z innych gmin	4
Interwencja policji	29
Interwencja pogotowia	30
Interwencja straży miejskiej	1

Opracowanie własne

Wśród osób, które skorzystały z pobytu w Schronisku dla Bezdomnych i Ogrzewalni było: 17 osób niepełnosprawnych, 10 osób chorych lub wykazujących zaburzenia psychiczne.

Zjawisko bezdomności w gminie Tarnowskie Góry w mniejszym stopniu występuje wśród samotnych kobiet.

Tabela 26. Koszty ponoszone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej za pobyt/schronienie kobiet bezdomnych w placówkach typu DOM PCK, Schronisko w latach 2015 - 2018.

Rok	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba świadczeń	Średni koszt jednego świadczenia
2015	53 076,39	2 400	22,12
2016	14 710,97	489	30,08
2017	34 398,40	975	35,28
2018	28 311,90	598	47,34

Opracowanie własne

3.2.8. Prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, która zastępuje pobyt w placówce całodobowej oraz zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Obecnie Zespół Mieszkań Chronionych składa się z **12** mieszkań, w których znajduje się **57** miejsc.

Zgodnie z art. 53 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej pomoc w formie mieszkania chronionego można przyznać ze względu na :

- trudną sytuację życiową,
- wiek,
- niepełnosprawność lub chorobę.

W ramach Zespołu Mieszkań Chronionych 11 mieszkań mieści się w dzielnicy Sowice w budynku przy ul. Grzybowej 211, jeden lokal usytuowany jest w Centrum miasta przy ul. Bema.

W 2018 roku z pobytu w Zespole Mieszkań Chronionych skorzystały 74 osoby.

Na parterze budynku przy ul Grzybowej uruchomiono kolejne mieszkanie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych (zamieszkałe od 16.04.2018r.).

Ponadto, uruchomiono mieszkanie interwencyjne, w którym rotacyjnie od marca do grudnia 2018 r. przebywało łącznie 27 osób, 4 z nich kontynuowały pobyt w mieszkaniu chronionym. Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych uzależniony jest od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia.

Do korzystania z ZMCH uprawnione są:

- osoby nie mogące pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, bądź takie, których pozostanie tam będzie prowadziło do powstawania lub utrwalania patologii społecznych, a także osoby zagrożone bezdomnością,
- osoby zagrożone bezdomnością z uwagi na trudną sytuację osobistą przy jednoczesnym występowaniu wielu dysfunkcji wskazujących na konieczność kompleksowego wsparcia,
- kobiety z dziećmi będące ofiarami przemocy w rodzinie.

Koszt osobodnia w ZMCH uzależniony jest od wielu zmiennych: metrażu mieszkania, zużycia wody, CO, stawki za wywóz śmieci.

Tabela 27. Zespół Mieszkań Chronionych – bieżąca działalność w 2018 r.

Bieżąca działalność ZMCH	2018
osoby ponoszące odpłatność za pobyt w ZMCH	21 rodzin (28 osób w rodzinach)

c. d. tab. 27

osoby, które opuściły ZMCH	27
osoby przyjęte do ZMCH	40
osoby objęte wsparciem asystenta rodziny	4 rodziny (12 osób w rodzinie)

Opracowanie własne

Tabela 28. Zespół Mieszkań Chronionych – oferta pomocowa w 2018 r.

Działania
<ul style="list-style-type: none">➤ udzielenie schronienia,➤ praca socjalna oraz zapewnienie opieki klientom wymagającym pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu,➤ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,➤ izolacja osób doświadczających przemocy od sprawców przemocy,➤ aktywizacja i usamodzielnianie mieszkańców,➤ animacja środowiskowa.

Opracowanie własne

3.2.9. Inne świadczenia niepieniężne

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i Uchwałą Nr VII/88/2011 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 16 marca 2011r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do sprawienia pogrzebu osobom zmarłym, które zamieszkiwały lub przebywały na terenie gminy, nie posiadającym osób uprawnionych do ich pochowania.

W 2018 r. sprawiono pogrzeb 16 osobom, w tym 7 osobom bezdomnym.

Koszt świadczeń wyniósł **31 088,13 zł** (średni koszt jednego pogrzebu to kwota: 1 943,01 zł.).

Oplacanie składek zdrowotnych za osoby uprawnione do zasiłku stałego

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobom uprawnionym do pobierania zasiłku stałego jest opłacana składka na ubezpieczenie zdrowotne.

W 2018 r. składki opłacono 217 osobom.

Roczny koszt świadczeń wyniósł **91 519,82 zł.**

Pomoc w formie posiłku

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc w postaci gorącego posiłku przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Pomoc dla dzieci i młodzieży w okresie nauki może być realizowana w formie zakupu posiłków w szkole.

Tabela 29. Pomoc w formie posiłków finansowana ze środków gminy w 2018 r. (poza programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”)

Forma pomocy	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)
Zapewnienie posiłków	252	154 903,56
w tym dla dzieci	208	72 157,74

W 2018 roku uległa zmniejszeniu o 7,7% liczba osób, którym udzielano pomocy w formie posiłków ze środków gminy w stosunku do roku 2017. Natomiast kwota świadczeń zwiększyła się o 28,48%.

4. Realizacja programów i projektów

W niniejszym rozdziale zamieszczono szczegółowe informacje dotyczące realizowanych projektów i programów.

4.1 Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020

Od 1 stycznia 2014r. Uchwałą Rady Ministrów wszedł w życie wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania na lata 2014-2020. Program miał na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów, osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Działania realizowane w ramach Programu:

1. finansowanie posiłków w placówkach oświatowych i innych dla osób spełniających kryteria programu,
2. przyznawanie i wypłacanie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

Do udzielania pomocy w zakresie dożywiania mają zastosowanie przepisy ustawy o pomocy społecznej. Pomoc może być przyznana osobom i rodzinom, których miesięczny dochód netto nie przekracza 150% (kryterium podniesione Uchwałą Nr LIV/543/2014 i Uchwałą Nr LIV/544/2014 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 26 lutego 2014 r.) kwoty kryterium dochodowego: tj. kwoty 951 zł do września 2018r. a od października 2018r. 1051,50 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz kwoty 771 zł do września 2018r., a od października 2018r. - 792 zł na osobę w rodzinie.

Na terenie Tarnowskich Gór dożywianie w ramach Programu w okresie sprawozdawczym prowadziło 35 placówek w tym:

- 14 szkół,
- 20 przedszkoli,
- punkt wydawania posiłków dla osób dorosłych mieszczący się przy ul. Piłsudskiego 21.

Tabela 30. Wydatki w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 r.

Wyszczególnienie		Kwota w zł
koszt programu ogółem		1 059 147,04
w tym	środki własne	439 216,04
	dotacja	619 931,00
w tym	koszt posiłków przyznanych decyzją administracyjną	415 855,56
	zasiłki celowe na zakup żywności	637 142,98
	koszt posiłków wydawanych na wnioski dyrektorów placówek oświatowych	6 148,50

Opracowanie własne

W 2018 roku koszt ogólny programu wzrósł nieznacznie w stosunku do 2017 roku – o 1,53%. Jednak środki własne gminy zmniejszyły się o 4,12 %. Natomiast dotacja uległa zwiększeniu o 5,96%.

Gmina Tarnowskie Góry od wielu lat przystępuje do realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansując m.in.: posiłki dzieciom i młodzieży w okresie przedszkolnym i szkolnym oraz posiłki osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej w szczególności: samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym.

W 2018 r. koszt posiłków wyniósł ogółem 422 004,06 zł i zmniejszył się o 8,57% w stosunku do roku 2017.

Tabela 31. Pomoc w formie posiłku udzielona w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 r.

Wyszczególnienie		Dzieci do 7 roku życia	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Osoby dorosłe	Ogółem
Liczba osób korzystających z posiłków w ramach Programu na podstawie decyzji		155	341	130	603
w tym	pełny obiad	155	341	106	579
	jedno gorące danie			24	24

Opracowanie własne

Ogólna liczba osób korzystających z posiłków w ramach Programu na podstawie decyzji w 2018 roku zmniejszyła się o 142 osoby w stosunku do roku 2017.

Tabela 32. Zasilki celowe wypłacane w ramach Programu w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	481
Liczba rodzin	466
Liczba osób w rodzinach	1 135
Liczba świadczeń	2 823
Kwota świadczeń (w zł.)	637 142,98
Średnia roczna wartość świadczenia przypadająca na osobę	1 324,62

Opracowanie własne

Średnia kwota świadczenia przypadająca na osobę, której przyznano pomoc w formie zasiłku celowego w 2018 roku wzrosła o 8,4% w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 33. Osoby objęte pomocą w formie zasiłków celowych w ramach Programu w 2018 r. Podział ze względu na wiek.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci do 7 roku życia	Liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Osoby dorosłe	Ogółem
Zasiłki celowe w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	141	257	750	1 135

Rada Miejska w Tarnowskich Górach 26 marca 2014 r. uchwaliła program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020”.

Realizatorem i koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach. Zadania Programu realizowane są we współpracy z placówkami oświatowymi prowadzącymi dożywianie, do których uczęszczają dzieci i młodzież mieszkająca na terenie gminy Tarnowskie Góry.

W ramach Programu udziela się wsparcia:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom do czasu ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej.

Tabela 34. „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba
Liczba dzieci	33
Liczba posiłków	1 686
Koszt (w zł.)	6 148,50

Opracowanie własne

Przyznanie pomocy odbywa się bez wydania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek oraz bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego.

4.2. Realizacja projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość”

Projekt „Nowy Model – Lepsza Jakość” realizowany jest od marca 2017 roku w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, osi priorytetowej II – Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach Nr XXXIV/380/2017 z dnia 29 marca 2017 r. Projekt ogłoszony był przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w maju 2016 r. i skierowany wyłącznie do Ośrodków Pomocy Społecznej.

Maksymalna kwota o jaką mógł się starać Ośrodek wynosiła 360 tys., w projekcie nie wymagano wkładu własnego, a okres realizacji przewidziano na 2 lata. W tej edycji konkursu z terenu województwa śląskiego dofinansowanie otrzymały 4 jednostki. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach uzyskał 90,5 pkt i otrzymał dofinansowanie w wysokości 356 397,50 zł.

Celem głównym projektu jest poprawa obsługi osób zgłaszających się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach poprzez zmianę organizacji pracy, obejmującą wprowadzenie rozwiązań optymalizujących wykorzystanie kompetencji zatrudnionych w nim pracowników.

Wprowadzone w ramach projektu zmiany organizacyjne pozwoliły rozdzielić postępowania administracyjne od pracy socjalnej.

W związku z przesunięciem części pracowników socjalnych do nowych zespołów, niezbędne było dokonanie nowego podziału rejonów opiekuńczych. Przed reorganizacją średnio przypadało 50 kartotek na jednego pracownika.

W 2018 r. jeden pracownik socjalny pracujący w Zespole ds. świadczeń przyznawanych decyzją obsługiwał średnio 60 środowisk (rodzin/osób które korzystają z pomocy MOPS). Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzili 3637 wywiadów środowiskowych, na podstawie których wydano decyzje administracyjne.

W związku z wprowadzonymi zmianami organizacyjnymi pracownicy Zespołu ds. Pracy Socjalnej mogli się skoncentrować wyłącznie na pracy socjalnej.

W 2018 roku praca socjalna prowadzona przez Zespół ds. Pracy Socjalnej świadczona była dla 192 rodzin, w których przebywało 431 osób.

Działania realizowane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość”:

w 2017 roku:

1. Zorganizowanie i wyposażenie stanowisk pracy dla nowozatrudnionych pracowników socjalnych,
2. Zatrudnienie eksperta ds. wdrażania zmian organizacyjnych,
3. Rekrutacja i zatrudnienie dwóch pracowników socjalnych,
4. Powołanie zespołu ds. wdrożenia zmian organizacyjnych,

5. Opracowanie następujących dokumentów:
 - a) Nowy Regulamin Organizacyjny MOPS w Tarnowskich Górach,
 - b) Lokalna Polityka Świadczeń,
 - c) Procedura Administracyjna Udzielania Pomocy,
6. Wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej: Stanowiska ds. Pierwszego Kontakt, Zespołu ds. Pracy Socjalnej, Zespołu ds. Usług, Zespołu ds. Świadczeń Przyznawanych Decyzją;

w 2018 roku:

1. Kontynuacja pracy eksperta ds. wdrażania zmian organizacyjnych,
2. Zatrudnienie eksperta ds. monitoringu,
3. Przeprowadzenie superwizji dla 30 pracowników socjalnych i asystentów rodziny,
4. Przeprowadzenie szkoleń dla 60 pracowników.

Tabela 35. Przebieg szkoleń realizowanych w ramach Programu „Nowy Model – Lepsza Jakość” w 2018 r.

Lp.	Nazwa szkolenia	Ilość osób biorących udział w szkoleniu	Ilość godzin szkolenia
1	Kodeks postępowania administracyjnego w pomocy społecznej	31	12
2	Diagnoza w zespole świadczeń przyznawanych decyzją	18	12
3	Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	21	12
4	Instrukcja kancelaryjna i archiwizacja dokumentów	25	12
5	Diagnoza w pracy socjalnej	11	6
6	Narzędzia pracownika socjalnego – praktyczne wskazówki wykorzystania narzędzi wspomagających proces dokumentowania i diagnozowania pracy socjalnej	11	6
7	Wprowadzenie do pracy socjalnej	8	6
8	Praca z osobami z zaburzeniami psychicznymi – zapobieganie nawrotom choroby psychicznej/farmakoterapia	15	6
9	Interwencja w pracy socjalnej	5	6
10	Kontrola zarządcza	15	6
12	Praca z trudnym klientem – obsługa klienta, komunikacja interpersonalna, asertywność, podejścia do trudnego klienta, zasady bezpieczeństwa, zasady profesjonalnej obsługi klienta	27	12
13	Skuteczne działania zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w rodzinie wieloprotymowej	6	6

c. d. tab. 35

14	Standardy usług społecznych – wdrożenie	8	6
15	Tworzenie skutecznych planów pomocy przez członków grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”	6	6
16	Superwizja dla pracowników socjalnych	30	130

Opracowanie własne

4.3. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”.

Podstawą prawną opracowania i wdrożenia programu osłonowego w zakresie pomocy skierowanej do osób niepełnosprawnymi i ich rodzin jest art.17 ust.2 pkt.4 ustawy o pomocy społecznej.

Program osłonowy „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022” wpisuje się w kierunki prognozowanych zmian określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jest spójny z celem strategicznym: **Pomoc osobom niepełnosprawnym i zaburzonym psychicznie.**

Ustanowiony został uchwałą nr LIV/566/2018 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 19.06.2018r.

Program skierowany jest do osób mieszkających na terenie Gminy Tarnowskie Góry:

- ✓ z orzeczoną niepełnosprawnością,
- ✓ korzystających z ośrodków wsparcia, warsztatów terapii zajęciowej,
- ✓ opiekunów, członków rodzin osób wymienionych powyżej.

Proponowane w programie osłonowym działania mają wspomóc i umożliwić dostęp do rehabilitacji społecznej osobom niepełnosprawnym oraz zapewnić wsparcie ich opiekunom.

Celem Programu jest: jest ułatwienie dostępu do udziału w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

- Wzrost kompetencji społecznych osób niepełnosprawnych.
- Przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych.
- Wyeliminowanie lub zmniejszenie barier uniemożliwiających udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz w dostępie do ośrodków wsparcia oraz warsztatów terapii zajęciowej.
- Wsparcie rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności.
- Wzrost poziomu wiedzy na temat uprawnień i możliwości przysługujących osobom niepełnosprawnym.

W ramach programu udzielono pomocy w formie:

- zapewnienia dowozu osób niepełnosprawnych do ośrodków wsparcia oraz WTZ – 34 osobom,
- udzielenia wsparcia psychologicznego - 3 osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

Tabela 36. Koszty realizacji programu w 2018 r.

Rodzaj wsparcia	Koszt (w zł)	Ogółem (w zł)
Koszt transportu	47 782,98	60 340,27
Wynagrodzenie opiekunek	9 973,06	
Wynagrodzenie psychologa	2 584,23	

Opracowanie własne

4.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

Celem Programu jest wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej polegającej na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych.

Na terenie gminy zadanie było realizowane pn. „Prowadzenie dla mieszkańców gminy Tarnowskie Góry punktu wydawania żywności pozyskanej z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w roku 2018.”

Umowa na realizację zadania została podpisana pomiędzy Gminą Tarnowskie Góry a Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Śląski Zarząd Wojewódzki z siedzibą w Katowicach dnia 8 lutego 2018 roku.

Do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej należało:

- akcja informacyjna o Programie skierowana do mieszkańców gminy,
- wydawanie skierowań dla osób zakwalifikowanych do Programu,
- kontrola jakości i sposobu świadczenia usługi realizowanej przez Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Żywność wydawana była dwa razy w tygodniu w lokalu przy ul. Strzeleckiej osobom zakwalifikowanym do Programu (osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 200 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie do września 2018 ; od października 1402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1056 zł dla osoby w rodzinie)².

Osoby potrzebujące otrzymywały artykuły: mączne, mleczne, mięsne, olejowe, cukier, warzywa i owoce.

W ramach Programu przewidziano działania towarzyszące w formie bezpłatnych warsztatów i szkoleń dotyczących m.in.: przygotowywania posiłków, zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności.

² Ustawa o pomocy społecznej

Tabela 37. Dane statystyczne dotyczące osób korzystających z punktu wydawania żywności pozyskanej z „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020” w 2018 r.

Wyszczególnienie		Ilość
Liczba rodzin		530
Liczba osób w rodzinach		1 215
w tym	liczba kobiet	625
	liczba mężczyzn	590
	liczba osób poniżej kryterium dochodowego	652
	liczba osób 100-200% kryterium dochodowego	563
	liczba osób bezdomnych	43
	liczba osób niepełnosprawnych	284
	liczba osób korzystających z świadczenia 500 plus	656
	liczba dzieci do 15 r.ż.	331
liczba osób > 65 r.ż.		70

Opracowanie własne

4.5. Projekt socjalny „Szlakiem wiedzy i kultury”

Głównym celem projektu socjalnego „Szlakiem wiedzy i kultury” jest wsparcie działań pomocowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmowanych wobec mieszkańców Zespołu Mieszkań Chronionych i mieszkańców Sovic poprzez edukację oraz kształtowanie tożsamości społecznej.

Cele szczegółowe projektu socjalnego:

- zaprezentowanie klientom MOPS nowych, atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu;
- pozytywny wpływ na współpracę z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej;
- zwiększenie uczestnictwa w życiu społecznym;
- nabywanie umiejętności społecznych;
- rozwój zainteresowań.

Projekt zakłada działania długoterminowe. Edukacja ma za zadanie umożliwić zdobywanie nowej wiedzy oraz nabywanie umiejętności funkcjonowania według pożądaných społecznie wzorów. Odbywa się poprzez cykliczne uczestnictwo grup mieszkańców ZMCh i Sovic w wydarzeniach kulturalnych, wizytach w miejscach związanych z historią oraz kulturą regionu i kraju.

Oddziaływanie edukacji w kierunku zmiany i utrwalania nowych systemów norm i wartości ma w dłuższym okresie czasu wpływ na kształtowanie tożsamości społecznej.

Adresatami projektu są dzieci, osoby dorosłe, w tym osoby w wieku emerytalnym. Dotarcie do jak największej ilości osób zwiększa szanse na wytypowanie w ciągu kilku kolejnych lat grupy, na którą podejmowane działania będą najbardziej pozytywnie oddziaływać. Podejmowane działania w dalszej kolejności będą się skupiały głównie na tej grupie w celu utrwalania pozytywnych zmian. Jednocześnie cały czas będą trwały poszukiwania w celu rekrutacji do projektowanych działań nowych osób.

Tabela 38. Realizacja programu w 2018 r.

Rodzaj działań	Rodzaj grupy	Ilość osób	Koszt (w zł)	Koszty gólem (w zł)
wyjazdowe „warsztaty zajęzkowe”	dzieci	12	395,92	3 676,92
wyjazd do sztolni „Luiza” w Zabrze	osoby dorosłe	11	2 049	
wyjazd na spektakl do filharmonii w Katowicach	osoby dorosłe	11	1 232	

Opracowanie własne

4.6. Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”

Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie” dedykowany jest dla osób chorych i zaburzonych psychicznie będących klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Celem głównym projektu jest poprawa funkcjonowania psychicznego osób chorych i zaburzonych.

Cele szczegółowe:

- poprawa samopoczucia klientów,
- budowanie przestrzeni do rozładowywania pojawiających się napięć,
- podniesienie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami,
- budowa poczucia przynależności społecznej,
- minimalizowanie poczucia alienacji społecznej.

Przewidywane efekty to:

- poprawa funkcjonowania psychicznego osób chorych i zaburzonych psychicznie,
- wzrost umiejętności interpersonalnych,
- wzrost kompetencji społecznych.

Grupa wsparcia prowadzona jest przez psychologa - pracownika MOPS.

Spotkania odbywają się raz w tygodniu w pomieszczeniach MOPS.

Monitorowanie efektów oraz poziomu zadowolenia uczestników grupy następuje raz na kwartał.

4.7. Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja

Rozwój 2014-2020 - współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna.

Celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji będzie uwzględniał całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy i powiatu, mające na celu włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Model wypracowany będzie w ramach makroregionu III obejmującego województwa: śląskie, łódzkie, małopolskie i opolskie dla miast (20 powiatów i 30 gmin powyżej 20 tys. mieszkańców).

Projekt Kooperacje 3D obejmuje:

- opracowanie modelu kooperacji,
- przeprowadzenie testów modelu kooperacji na terenie powiatów i gmin makroregionu,
- podsumowanie testów modelu kooperacji,
- działania edukacyjne w stosowaniu rezultatów na terenie kraju.

Wypracowywany model będzie obejmował następujące poziomy współpracy:

1. *Poziom instytucji* – współpraca ośrodków pomocy społecznej z innymi instytucjami. Model będzie opisywał zasady oraz sposób zawiązywania na szczeblu lokalnym sformalizowanych partnerstw podmiotów pomocy społecznej i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. edukacji, zdrowia, sądownictwa, policji.
2. *Poziom pracownika* – współpraca pracowników socjalnych z pracownikami innych instytucji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej. Model w tej części będzie proponował rozwiązanie pozwalające zintegrować działania na rzecz osób, rodzin i grup społecznych oraz wypracować mechanizmy współpracy pracowników socjalnych z pracownikami innych instytucji świadczących usługi na rzecz klientów pomocy społecznej.
3. *Poziom klienta* – współpraca pracowników socjalnych z klientem, która pozwoli na dopasowanie wsparcia do faktycznych potrzeb. W tej części model będzie obejmował m.in.: opis tworzenia zindywidualizowanej diagnozy potrzeb osób, rodzin oraz grup społecznych uwzględniający całościowe, międzysektorowe wsparcie prowadzące do zawarcia kontraktu socjalnego, wskazującego oddziaływanie i możliwości wielu sektorów w środowisku lokalnym.

Efektem finalnym działań podejmowanych w ramach Projektu będzie wypracowanie rekomendacji w zakresie wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin z uwzględnieniem specyfiki miast pow. 20 tys. mieszkańców, które zostaną włączone do księgi rekomendacyjnej stanowiącej podsumowanie prac realizowanych przez zespoły projektowe wypracowujące modele kooperacji w 3 makroregionach w Polsce.

W województwie śląskim liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach.

Dnia 08.06.2018 r. podpisana została deklaracja przystąpienia do udziału w projekcie pomiędzy Gminą Tarnowskie Góry reprezentowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej a Starostwem Powiatowym reprezentowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Porozumienie o współpracy zostało zawarte 08.08.2018 r. pomiędzy Regionalnym Ośrodkiem

Polityki Społecznej Województwa Śląskiego a Gminą Tarnowskie Góry oraz Powiatem Tarnogórskim.

W ramach realizacji projektu, w 2018 roku pracownicy MOPS wzięli udział w konsultacjach, spotkaniach roboczych, dwóch szkoleniach oraz indywidualnych spotkaniach coachingowych. Wstępnie wytypowano rodziny, które zostaną objęte wsparciem zgodnie z założeniami projektu.

4.8. Program „Karta Dużej Rodziny”

Od 16 czerwca 2014 r. weszły w życie przepisy prawne, na podstawie których rodziny wielodzietne mogą skorzystać z rządowego programu dla rodzin wielodzietnych.

Uprawnienia przysługujące osobom posiadającym ważną Kartę polegają na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności.

Kartę Dużej Rodziny może otrzymać każdy członek rodziny, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci, czyli:

- ojciec i matka,
- macocha lub ojczym (małżonek jednego z rodziców),
- dzieci.

Kartę mogą dostać także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.

Od 1 stycznia 2019 roku Kartę Dużej Rodziny mogą uzyskać również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci.

Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie:

- rodzicom — na całe życie,
- dzieciom — do ukończenia 18 lat,
- dzieciom, które dalej uczą się w szkole lub studiują — do ukończenia nauki, maksymalnie do ukończenia 25 lat,
- dzieciom niepełnosprawnym — na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2018 roku:

- wpłynęły 92 wnioski o wydanie Kart Dużej Rodziny,
- 468 osobom wydano karty tradycyjne,
- 299 osobom wydano karty elektroniczne,
- 299 osobom wydano karty tradycyjne i elektroniczne.

5. System świadczeń rodzinnych i wychowawczych

5.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych

W 2018 roku wypłacono 71 579 świadczeń rodzinnych na kwotę **13 718 162,07 zł**. Z powyższej kwoty, jako nienależnie pobrane świadczenia rodzinne mające wpływ na pomniejszenie wydatków w bieżącym roku klienci zwrócili kwotę 61 843,00 zł. Od kilku lat systematycznie wzrasta liczba świadczeń rodzinnych oraz wydatki na ich wypłatę.

Dla porównania:

w 2017 roku wypłacono 67 974 świadczeń rodzinnych na kwotę 13 351 042,27 zł.

w 2016 roku wypłacono 64 857 świadczeń rodzinnych na kwotę 12 337 775 zł.

Tabela 39. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacone w 2018 r.

Rodzaj świadczenia		Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Wysokość świadczenia
Zasiłki rodzinne z dodatkami, w tym:		43 170	5 203 745,06	-
Zasiłki rodzinne		31 323	3 531 024,70	95 zł na dziecko w wieku 0-5 r.ż. 124 zł na dziecko w wieku > 5-18 r.ż. 135 zł na dziecko w wieku > 18-24 r.ż.
Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym:		11 847	1 672 720,36	-
z tytułu	urodzenia dziecka	129	119 975,29	1000 zł
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1026	388 319,28	400 zł
tytułu	samotnego wychowywania dziecka	1570	299 898,59	193 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 386 zł, 273 zł w przypadku dziecka niepełnosprawnego, nie więcej niż 546 zł.
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2538	261 779,27	90 zł na dziecko do 5 roku życia 110 zł na dziecko > 5 roku życia
	rozpoczęcia roku szkolnego	1749	166 212,89	100 zł na dziecko raz w roku
	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	360	24 214,68	113 zł - na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła 69 zł - na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła
	wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4 475	412 320,36	95 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka		364	364 000	1000 zł
Świadczenie rodzicielskie		1 259	1 151 709	max 1000 zł miesięcznie przez 12 miesięcy
Zasiłki rodzinne z dodatkami przyznawane w ramach koordynacji		51	3 334,01	Kwota nie może być mniejsza niż 20,00 zł

Opracowanie własne

5.2. Świadczenia opiekuńcze

W 2018 roku wypłacono 26 740 świadczeń opiekuńczych na kwotę **6 995 374,00 zł.**

Dla porównania:

w 2017 roku wypłacono 25 990 świadczeń opiekuńczych na kwotę 6 524 049,00 zł.

w 2016 roku wypłacono 24 788 świadczeń opiekuńczych na kwotę 5 904 535 zł.

Tabela 40. Świadczenia opiekuńcze wypłacone w 2018 r.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	Wysokość świadczenia	Wypłacona kwota świadczeń	Osoba uprawniona
Zasilki pielęgnacyjne	24414	Do 31.10.2018 r. w wys. 153,00 zł Od 01.11.2018 r. w wys. 184,42 zł	3 861 179	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niepełnosprawne dziecko, ➤ Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, ➤ Osoba, która ukończyła 75 lat, ➤ Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełn., jeżeli niepełn. powstała w wieku do ukończenia 21 r.ż.
Świadczenia pielęgnacyjne	2017	1477	2 969 515	<p>Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ matce bądź ojcu dziecka, ➤ faktycznemu opiekunowi dziecka, ➤ osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, ➤ innym osobom, na których - zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego - ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności). Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, gdy spełnione są łącznie następujące warunki: <ul style="list-style-type: none"> - rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, - nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, - nie ma faktycznego opiekuna dziecka ani osoby będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub legitymują się one orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. ➤ wyłącznie rodzicom lub opiekunom dzieci z niepełnosprawnością powstałą do 18 roku życia lub do 25 roku życia - w przypadku gdy dziecko było w trakcie nauki.

c. d. tab. 40

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	Wysokość świadczenia	Wyplacona kwota świadczeń	Osoba uprawniona
Specjalny zasiłek opiekuńczy	230	Do 31.10.2018 r. w wys. 520,00 zł Od 01.11.2018 r. w wys. 620,00 zł	122 400	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Każda osoba, na której zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny - by go otrzymywać, osoba ta musi zrezygnować z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się: <ul style="list-style-type: none"> - orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub - orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego, codziennego współdziałania opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. ➤ Osobie, której łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00 zł.
Zasiłek dla opiekuna	79	Do 31.10.2018 r. w wys. 520,00 zł Od 01.11.2018 r. w wys. 620,00 zł	42 280	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osoba, której z dniem 01.07.2013r. wygaszono prawo do świadczeń pielęgnacyjnych. W sprawie zasiłku dla opiekuna organ wszczął postępowanie na wniosek strony, złożony jednak nie później, niż w terminie do 4 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Opracowanie własne

Tabela 41. Dane statystyczne dotyczące świadczeń rodzinnych w 2018 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków na wszystkie rodzaje wypłacanych świadczeń		7 220
Liczba wydanych decyzji		7 164
w tym	w sprawie świadczenia rodzicielskiego	150
	decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia	181
Liczba wystosowanych pism		3 478
w tym	do klientów	2 877
	korrespondencja z instytucjami	601
Liczba wydanych zaświadczeń		117
Liczba odwołań przekazanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego		13
z czego	liczba decyzji utrzymanych w mocy	8
	liczba decyzji uchylonych i przekazanych do ponownego rozpatrzenia	2
	liczba decyzji uchylonych i SKO przyznało świadczenie	2
	liczba decyzji uchylonych i umorzono postępowanie	0
	liczba decyzji z innym rozstrzygnięciem	1

Opracowanie własne

W 2018 roku nastąpił wzrost liczby wniosków na wszystkie rodzaje wypłacanych świadczeń rodzinnych o 46,27% w stosunku do 2017 roku.

Tabela 42. Odzyskane świadczenia nienależnie pobrane oraz świadczenia niepodjęte w 2018 r.

Rodzaj świadczenia		Kwota
Zasiłki rodzinne		50 185
Dodatki do zasiłków rodzinnych		28 213
w tym z tytułu:	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	11 659
	Urodzenia dziecka	945
	Samotnego wychowywania dziecka	6 614
	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2 231
	Rozpoczęcia roku szkolnego	2 796
	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	823
	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3 145

c. d. tab. 42

Razem zasiłki rodzinne z dodatkami	78 398
Zasiłki rodzinne z dodatkami ustalone na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy	3 770
Świadczenie rodzicielskie	13 026
Zasiłki pielęgnacyjne	62 633
Świadczenia pielęgnacyjne	3 440
Specjalny zasiłek opiekuńczy	937
Zasiłek dla opiekunów	352
Razem: zasiłki rodzinne z dodatkami i świadczenia opiekuńcze oraz rodzicielskie	162 556
Odzyskane nienależnie pobrane świadczenia podlegające zwrotowi do budżetu państwa, w tym odzyskane ustalone na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy	100 713

Opracowanie własne

5.3. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Osobom, które pobierają świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opłaca składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Tabela 43. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w 2018 r.

Składki społeczne i zdrowotne	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Składki na ubezpieczenia społeczne	1 896	707 616
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	805	92 862
Razem	2 701	800 478

Opracowanie własne

5.4. Świadczenie „Za życiem”

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4.11.2016 r. (Dz.U z 2016 poz. 1860) wprowadziła wypłatę jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Wysokość jednego świadczenia wyniosła 4 000,00 zł.

Tabela 44. Wydatki w zakresie realizacji Ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w 2018 r.

Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
3	12 000

Opracowanie własne

Dla porównania: w 2017 roku wypłaconych było 5 świadczeń z tytułu ustawy „Za życiem”.

5.5. Świadczenie wychowawcze

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach realizuje zadania określone w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zmianami) jako zadania zleczone z zakresu administracji rządowej.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje: matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka.

Świadczenie wychowawcze przysługuje do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia w wysokości **500,00 zł** miesięcznie na dziecko w rodzinie.

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

- na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **800,00 zł**,
- jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **1200,00 zł**.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie pierwszym dzieckiem jest najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18 roku życia.

Tabela 45. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczeń wychowawczych w 2018 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków		4 401
w tym	w formie papierowej	2 462
	drogą elektroniczną	1 939
Liczba wydanych decyzji		4 880
w tym	przyznających i częściowo odmownych	4 262
Liczba wniosków przekazanych do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego		127
Liczba wystosowanych pism: wzywających do uzupełnienia brakujących dokumentów, informujących o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia, przekazujących wnioski zgodnie z właściwością miejscową, informujących o przeliczeniu dochodu, stanowiących wnioski o udostępnienie danych osobowych oraz wydanie zaświadczeń		2 031
Liczba decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia		104
Liczba odwołań przekazanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego		19
z tego	liczba decyzji utrzymanych w mocy przez SKO	14
	liczba decyzji uchylonych przez SKO i przekazanych do ponownego rozpatrzenia	4
	liczba decyzji uchylonych i przyznających świadczenie przez SKO	1

Opracowanie własne

Tabela 46. Świadczenia wychowawcze wypłacone w latach 2016-2018.

Rok	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba osób (dzieci) którym przyznano decyzją świadczenie	Kwota świadczeń wypłaconych (pomniejszonych o zwrot nienależnie pobranych świadczeń) (w zł)
2016 (od IV)	45 827	3 743	7 517	5 375	22 833 716,00
2017	63 604	4 271	8 271	6 057	31 680 611,26
2018	62 327	4 164	8 222	5 872	31 061 159,62

Opracowanie własne

5.6 Świadczenie „Dobry start”

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął realizację rządowego Programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 poz. 1061) jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Świadczenie przysługuje na wniosek rodzica, opiekuna faktycznego, opiekuna prawnego, rodzica zastępczego, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorów regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych - raz w roku w **wysokości 300 zł** na dziecko, bez względu na dochód rodziny, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, do ukończenia:

- przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia,
- przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Świadczenie przysługuje także w przypadku:

- ukończenia 20. roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 20. rok życia;
- ukończenia 24. roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 24. rok życia - w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W przypadku dziecka biorącego udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, świadczenie dobry start przysługuje nie wcześniej niż od roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7. rok życia.

Tabela 47. Świadczenie „Dobry start” wypłacone w okresie od 01.07.2018r. do 31.12.2018r.

Liczba wniosków	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
4 924	6 483	1 943 850

Opracowanie własne

Tabela 48. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczenia „Dobry start” w 2018 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków		4 924
w tym	w formie papierowej	1 478
	drogą elektroniczną	3 446
Liczba informacji o przyznaniu świadczenia		4 691
w tym	decyzji odmownych	40

c.d. tab. 48

Liczba wystosowanych pism: wzywających do uzupełnienia brakujących dokumentów, informujących o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia, przekazujących wnioski zgodnie z właściwością miejscową stanowiących wnioski o udostępnienie danych osobowych oraz wydanie zaświadczeń		243
Liczba decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia		4
Liczba zażaleń na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przekazanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego		1
z tego	liczba postanowień utrzymanych w mocy przez SKO	1

Opracowanie własne

5.7 Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego

W 2018 roku wypłacono należne świadczenia **320** rodzinom. Średnia wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego wyniosła **377,79** zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty **725** zł.

Tabela 49. Liczba rodzin którym przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz średnia wysokość świadczenia w 2018 r.

Liczba rodzin którym przyznano świadczenie	320
Średnia wysokość świadczenia	377,79

Opracowanie własne

W ciągu 5-ciu ostatnich lat liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego uległa zmniejszeniu o 18,16%.

Tabela 50. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w 2018 r.

Świadczenia alimentacyjne	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)
Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego z tego na osobę uprawnioną w wieku:		
0 – 17 lat	4 480	1 692 480
18 – 24 lat	3 734	1 397 360
25 lat i więcej	728	288 520
	18	6 600

Opracowanie własne

Tabela 51. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2018 r.

Liczba wydanych decyzji administracyjnych i postanowień w sprawie świadczeń z FA oraz dot. dłużników alimentacyjnych		684
z powyższych liczba decyzji zaskarżonych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego		3
z tego	liczba decyzji utrzymanych w mocy przez SKO	2
	liczba decyzji uchylonych przez SKO i przekazanych do ponownego rozpatrzenia	1

Opracowanie własne

Przeprowadzono postępowania w sprawie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i odzyskano łączną kwotę **17 878 zł.**

5.7.1. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Sporządzono łącznie **3 100** pism w sprawie prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz w sprawie osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń z funduszu, w tym:

- **2 501** pism dotyczyło postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- **599** dotyczyło postępowań w sprawie przyznanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Tabela 52. Podejmowane działania wobec dłużników alimentacyjnych w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba podjętych działań, które doprowadziły do ściągalności należności wymienionych w art. 28 ust. 1 pkt 1- 4 ustawy
Przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	105
Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy	19
Informowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	44

c. d. tab. 52

Wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	55
Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	39
Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	15
Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 KK	18
Skierowanie wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	8
Zapytanie do Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców	18

Opracowanie własne

Statystyka:

Przeprowadzono 100 wywiadów alimentacyjnych oraz odebrano 100 oświadczeń majątkowych. Zebrane informacje zostały skierowane do komorników sądowych prowadzących postępowanie egzekucyjne oraz gmin, które wystąpiły w wnioskami o podjęcie działań.

W 240 sprawach skierowano wnioski o podjęcie działań wobec dłużników zamieszkujących na terenie innych gmin.

Sporządzono 39 decyzji dotyczących uznania dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych. Na koniec 2018 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 520 dłużników alimentacyjnych.

W **240** sprawach postępowania były prowadzone przez inne gminy na wniosek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Sporządzono 304 wezwania, zestawienia dotyczące przyznanych świadczeń oraz stanów należności dla dłużników oraz przeprowadzono dalsze postępowania.

W 2018 r. wyegzekwowano od dłużników alimentacyjnych kwotę 566 359,92 zł, co rozdysponowano na dochody budżetu państwa oraz organu właściwego wierzyciela.

Skierowano do organów egzekucyjnych 317 wniosków oraz informacji dotyczących przyłączenia do postępowania egzekucyjnego. Skierowano 275 zawiadomień na policję w sprawie uchylania się obowiązku alimentacyjnego dłużników.

6. System dodatków mieszkaniowych i energetycznych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie własne gminy w zakresie przyznawania dodatków mieszkaniowych oraz zadanie zlecone w zakresie wypłaty dodatków energetycznych.

Zasady i tryb przyznawania dodatków mieszkaniowych i energetycznych w reguluje Ustawa z dnia 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zmianami) oraz Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 755 z późn. zmianami), a także inne akty normatywne.

6.1. Przyznawanie dodatków mieszkaniowych

W 2018 r. z wypłaty dodatku mieszkaniowego skorzystało **933** gospodarstw domowych, w skład których wchodziły **2 465** osoby.

Dodatek mieszkaniowy nie jest świadczeniem uznaniowym. Możliwość jego przyznania, a także jego wysokość, uzależnione są od ustawowych przesłanek. Trudna sytuacja finansowa w gospodarstwie domowym oraz sytuacja zdrowotna nie mają wpływu na wysokość przyznanego dodatku.

Dodatek mieszkaniowy można otrzymać nawet w sytuacji, gdy występują zaległości czynszowe.

Tabela 53. Realizacja wypłat dodatków mieszkaniowych w poszczególnych typach mieszkań w 2018 r.

Typ mieszkania	Liczba złożonych wniosków	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia kwota wypłaconego świadczenia	Liczba gospodarstw domowych
Komunalne	664	3 466	730 441,48	210,74	392
w tym socjalne	64	356	34 717,33	97,52	44
Spółdzielcze	420	2 367	476 178,93	201,17	274
MTBS, prywatne, wspólnoty mieszkaniowe	356	2 491	576 710,06	231,52	267
Razem:	1 440	8 324	1 783 330,47	214,24	933

Opracowanie własne

Opłaty pocztowe związane z przekazaniem świadczeń Zarządcom budynków wyniosły 245,04 zł. Całkowita kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych wraz z opłatami pocztowymi wyniosła **1 783 575,51** zł.

W 2018 roku zmniejszyła się kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych wraz z opłatami pocztowymi o 9,68% w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 54. Statystyka: realizacja dodatków mieszkaniowych w 2018 r.

Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego		933
Liczba wydanych decyzji administracyjnych		1662
w tym	przyznających dodatek mieszkaniowy	1 408
	odmownych	63
	wstrzymujących wypłatę dodatku	108
	wznawiających wypłatę dodatku po uregulowaniu zaległości	40
	zakończających wypłatę dodatku ze względu na utratę tytułu prawnego	43

Opracowanie własne

W ciągu 5-u ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego zmniejszyła się o **30,22%**.

6.2. Przyznawanie dodatków energetycznych

O dodatek energetyczny może ubiegać się **osoba, która spełnia jednocześnie trzy warunki:**

- korzysta z wypłat dodatku mieszkaniowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych,
- jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym,
- zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Tabela 55. Realizacja zadania – dodatek energetyczny w 2018 r.

Ilość osób w gospodarstwie domowym	Liczba złożonych wniosków	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Wysokość świadczenia
Gospodarstwo 1 osobowe	158	733	8 283,02	do 30.04 - 11,29 od 01.05 - 11,35
Gospodarstwo 2 – 4 osobowe	212	983	15 428,00	do 30.04 - 15,58 od 01.05 - 15,77
Gospodarstwo 5 i więcej osobowe	56	290	5 463,04	do 30.04.- 18,70 od 01.05 - 18,92
Razem:	426	2 006	29 174,06	

Opracowanie własne

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne do kwot wypłaconych świadczeń dolicza się 2% kosztów obsługi. W 2018 r. koszty obsługi wyniosły 583,48 zł.

Całkowita kwota wypłaconych dodatków energetycznych wraz z kosztami obsługi wyniosła **29 757,54 zł**.

W 2018 roku zmniejszyła się kwota wypłaconych dodatków energetycznych wraz z opłatami pocztowymi o 9,68% w stosunku do roku poprzedniego.

7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Tabela 56. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w 2018 r.

Nazwa organizacji pozarządowej	Zakres współpracy – zarówno finansowy jak i poza finansowy
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Chorym Psychicznie	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania członków stowarzyszenia oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji.
Klub „Sami Swoi” działający przy Związku Emerytów i Rencistów	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji.
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło Tarnowskie Góry	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin” na rzecz części członków Stowarzyszenia.
Stowarzyszenie „SERDECZNI”	Kierowanie klientów MOPS zaburzonych psychicznie do Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Zaburzonych Psychicznie prowadzonego przez stowarzyszenie. Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych z osobami kierowanymi do środowiskowego domu samopomocy. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin” na rzecz części członków Stowarzyszenia.
Stowarzyszenie „Góry Kultury”	Wskazywanie przez pracowników socjalnych rodzin z dziećmi, celem obdarowania dzieci paczkami świątecznymi z okazji Mikołaja.

c. d. tab. 56

Stowarzyszenie „Prometeusz”	Organizacja pikniku „Dzień dla rodziny” dla mieszkańców ZMCH i mieszkańców dzielnicy Sowice.
Polski Komitet Pomocy Społecznej	Współpraca w zakresie realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym

Opracowanie własne

8. Pozyskiwanie środków zewnętrznych przez Ośrodek w celu rozszerzenia oferty wsparcia

Tabela 57. Programy i projekty realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Okres realizacji	Nazwa projektu
1998 – 2004	Rządowy Program wspierania gmin w dożywianiu uczniów
2003	Lokalny Program Wychodzenia z Bezdomności; realizowany przez Miejską Noclegownię dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Sienkiewicza 48
2005	Pilotażowy Rządowy Program „Posiłek dla potrzebujących”
2006 – 2009	Wieloletni Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
2008 – 2015	Projekt systemowy: „AWANS. Aktywna integracja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej na terenie gminy Tarnowskie Góry”, Poddziałanie 7.1.1. POKL
2009	Projekt w ramach rządowego programu „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi” - utworzenie Punktu Konsultacyjno - Interwencyjnego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi i ich Rodzin
2010 – 2013	Program Wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
2010	Projekt „Asystent rodziny – Superniania” w ramach rządowego programu opieki nad dzieckiem i rodziną
2011	Projekt „Chcę żyć normalnie” skierowany do osób z zaburzeniami psychicznymi finansowany z dotacji Ministra Pracy i Polityki Społecznej
2014 – 2015	Projekt pilotażowy realizowany w partnerstwie „Schematom Stop”
2014 – 2020	Wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania - program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
2012 2014 -2017	Ministerialny Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”
2015 – 2017	Projekt partnerski: „Wszyscy razem” współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

c. d. tab. 57

2017 – 2019	Projekt „Nowy Model – Lepsza Jakość” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
2018 - 2020	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym
2018 - 2022	Program osłonowy „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”
2018	Projekt socjalny „Szlakiem wiedzy i kultury”
2018	Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”
2018	Projekt partnerski „Kooperacje 3 D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Opracowanie własne

9. Bilans potrzeb, kierunki działań na 2019 rok

9.1. Utworzenie CENTRUM AKTYWNOŚCI SENIORÓW (CAS)

Analiza potrzeb:

Zmiany struktury wieku spowodowane wydłużaniem się przeciętnego trwania życia, przy jednoczesnej tendencji spadkowej ogólnej liczby mieszkańców mają wpływ na wiele sfer życia społecznego. Zjawiskiem, które bezwzględnie należy brać pod uwagę w planowaniu strategicznych działań w ramach polityki społecznej Gminy jest wzrost liczby seniorów niepełnosprawnych i wymagających opieki, w tym seniorów osiągających wiek sędziwy. Stwierdzamy potrzebę opracowania modelu wsparcia seniorów, którego istotnym elementem będzie rozbudowa infrastruktury służącej poprawie jakości ich życia.

Działania:

Projekt będzie współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Inwestycja została podzielona na dwa projekty:

1. **Projekt twardy** – mający na celu modernizację i przystosowanie budynku przy ul. Janasa 11 do potrzeb Centrum Aktywności Seniorów.

Całkowita kwota inwestycji: **3 223 719,00 zł**, w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: **2 194 765,00 zł**.

- ✓ podpisanie umowy z Urzędem Marszałkowski, przeprowadzenie postępowania przetargowego na wybór firmy budowlanej,
- ✓ rozpoczęcie inwestycji.

2. **Projekt miękki** – mający na celu finasowanie działalności Centrum Aktywności Seniorów przez okres 24 miesięcy.

Całkowita wartość projektu: **2 642 270,77 zł**, w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego: **2 457 311,81 zł**.

Planowany zakres działalności CAS:

- ✓ Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami pamięci
- ✓ Utworzenie ośrodka wsparcia dla aktywnych seniorów w tym Klubu Aktywnego Seniorów
- ✓ Zorganizowanie punktu teleopieki
- ✓ Funkcjonowanie zespołu koordynującego realizację usług opiekuńczych
- ✓ Prowadzenie punktu informacyjnego
- ✓ Współpraca z innymi podmiotami działającymi na rzecz seniorów
- ✓ Prowadzenie działalności edukacyjnej, wspierającej i integracyjnej.

Oczekiwane rezultaty:

1. Wzrost aktywności osób starszych w dostępnych dla nich sferach życia.
2. Poszerzenie oferty usług na podstawie diagnozy i monitorowania potrzeb środowiska osób starszych.
3. Integracja seniorów z rodziną i społecznością lokalną.
4. Zapewnienie dziennej opieki dla osób starszych z zaburzeniami pamięci.

9.2. Kierunki działań

- Realizacja Ustawy z 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.
- Wypracowanie lokalnego porozumienia m.in. w zakresie interwencyjnego zabezpieczania dzieci z terenu gminy Tarnowskie Góry - Kooperacje 3D.
Partnerzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wydział Edukacji, Sportu i Zdrowia Urzędu Miejskiego, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki służby zdrowia.
- Realizacja gminnych programów osłonowych:
 - „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020”,
 - „Posiłek w szkole i domu na lata 2019-2023”,
 - „Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2019-2021”,
 - „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”
 - nowych programów skierowanych do wybranych grup społecznych.

- Realizacja programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.
- Aplikowanie o środki UE na realizację nowych projektów i programów nakierowanych na wsparcie osób/rodzin w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020.
- Prowadzenie działań środowiskowych w ramach projektów socjalnych:
 - skierowanego do dzieci i młodzieży z dzielnicy Sowice,
 - skierowanego dla osób chorych i zaburzonych psychicznie będących klientami MOPS,
 - skierowanych do osób zagrożonych występowaniem przemocy w rodzinie.
- Realizacja zadania wynikającego z Ustawy z 20.07.2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania.
- Aplikowanie o środki na działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w ramach istniejącej infrastruktury Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych.
- Aplikowanie o środki na program osłonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.
- Aplikowanie o środki na utworzenie nowych mieszkań chronionych, prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych.
- Rozwój współpracy z sektorami: samorządowym i pozarządowym.
- Remont budynku przy ul. Sienkiewicza 8 na potrzeby działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.